

Către,

Autoritatea Nationala pentru Administrare si Reglementare in Comunicatii

Str. Delea Noua, nr. 2, Sector 3, Cod 030925, București

Tel : 0372.845.400, fax : 0372.845.402

În atenția Domnului Presedinte Marius Catalin Marinescu

Referitor : consultare publica cu privire la metodologia si principiile pentru calculatia costurilor serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe si a celor la puncte mobile in rețelele publice de telefonie.

Stimate Domnule Presedinte,

Având în vedere procedurile de consultare publică inițiate de către ANCOM cu privire la metodologia si principiile pentru calculatia costurilor serviciilor de terminare a apelurilor, vă comunicăm răspunsurile și observațiile noastre cu privire la setul de masuri de identificare, analiza si reglementare a pietelor serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe si a celor la puncte mobile in rețelele publice de telefonie.

Răspunsul S.C. RCS & RDS S.A. (denumită în continuare RCS & RDS) este structurat astfel:

- a. Poziția și solicitarea RCS & RDS în ceea ce privește piata de terminare a apelurilor la puncte mobile supusa consultării publice;**
- b. Poziția și solicitarea RCS & RDS în ceea ce privește piata de terminare a apelurilor la puncte fixe supusa consultării publice;**
- c. Detalierea raspunsului formulat de RCS & RDS în ceea ce privește piata de terminare a apelurilor la puncte mobile supusa consultării publice.**

A. PIATA DE TERMINARE A APELURILOR LA PUNCTE MOBILE

In scopul asigurarii unui tratament de reglementare eficient, consideram ca scaderea tarifelor de terminare a apelurilor la puncte mobile trebuie tratata cu maxima prioritate de catre ANCOM, datorita impactului major atat asupra operatorilor, cat si asupra utilizatorilor finali.

Solicitam ANCOM scaderea, fara intarziere si cat mai rapida, intr-o singura etapa, a tarifelor de terminare la puncte mobile, avand in vedere considerentele importante prezentate in continuare. Astfel, consideram ca tarifele maxime ce pot fi percepute pentru furnizarea serviciului de interconectare în vederea terminării apelurilor la puncte mobile trebuie sa scada semnificativ sub nivelul de 0,0346 Euro/minut , chiar inainte de data stabilirii tarifelor pentru serviciul de interconectare în vederea terminării apelurilor la puncte mobile pe baza modelului de calculație a costurilor incrementale pe termen lung, deoarece:

- ✓ exista deja la nivelul tarilor din Uniunea Europeana tarife mai mici decat cele propuse de ANCOM a fi aplicabile abia peste aproape 1 an: Austria - 0,0251 Euro/min, Germania - 0,0337 Euro/min, Franta - 0,0307 Euro/min, Suedia - 0,0270 Euro/min, Cipru 0,0167 si 0,0209 Euro/min, asa cum rezulta din studiul BEREC (MTR Benchmark snapshot as of January 2011), fara a mai mentiona si Turcia unde tarifele de interconectare mobile sunt la un nivel de maxim 0,0186 euro/minut. Credem ca la momentul aplicarii acestor tarife, daca se pastreaza cele propuse de catre ANCOM, acestea vor fi deja mari in contextul european. Tari precum Finlanda, Anglia, Ungaria deja au anuntat masuri de reducere, tarifele urmand sa scada in continuare catre valori apropiate de 0,01 - 0,02 euro/min;
- ✓ mai mult, in practica, principala metoda utilizata a constat în stabilirea unor repere privind tarifele de interconectare. Metoda s-a aplicat mai întâi în cazul Deutsche Telekom (1997), când cele mai scazute trei rate de interconectare au fost considerate ca puncte de reper si utilizate ca test pentru a determina abuzul de pozitie dominanta prin utilizarea unor preturi excesive. Recomandarea Comisiei privind tarifele de interconectare s-a bazat de asemenea pe "benchmarking" si a stabilit intervale de tarife de interconectare în UE, bazate pe practicile din cele trei state membre cu cele mai scazute astfel de tarife;
- ✓ nivelul de trai si veniturile medii si minime ale populatiei din Romania sunt de cateva ori mai mici decat cele din tarile dezvoltate din Europa, astfel incat si tarifele serviciilor de interconectare ar trebui sa fie mai mici decat cele din aceste tari;
- ✓ prin propunerea ANCOM nu se vor atinge nivelul tarifelor practicate de Operatorii din tarile mai sus mentionate, nici prin ultima etapa de reglementare,
- ✓ operatorilor din tarile mai sus mentionate le-a fost impusa obligatia de fundamentare in functie de costuri a tarifelor de terminare, astfel incat

consideram ca pot reprezenta o buna baza de pornire de referinta si pentru tarifele din Romania;

- ✓ **nu exista o diferenta intre piata serviciilor de telefonie mobila si cea de telefonie fixa, rezultand o piata unica, fără frontiere, pentru operatorii și consumatorii europeni de servicii de telecomunicații, si, in consecinta, tarifele de terminare la puncte mobile trebuie sa fie similare tarifelor de terminare la puncte fixe (prin scaderea tarifelor de terminare la puncte mobile la nivelul celor de terminare la puncte fixe).**

B. PIATA DE TERMINARE A APELURILOR LA PUNCTE FIXE

Avand in vedere propunerea ANCOM cu privire la tarifele pe care Romtelecom le poate percepe incepand cu 1 ianuarie 2012, respectiv incepand cu 1 iulie 2012, pentru furnizarea serviciului de interconectare în vederea terminării apelurilor la puncte fixe, va informam faptul ca nu suntem de acord ca Romtelecom sa practice tarife de terminare mai mari decat cele practicate de Operatorii alternativi, in conditiile in care, acesta are infrastructura deja amortizata de o perioada indelungata de timp.

Astfel, avand in vedere aspectele mai sus mentionate, consideram ca tariful practicat de Romtelecom, atat în cazul interconectării la nivel național în vederea terminării apelurilor la puncte fixe, cat si în cazul interconectării la nivel regional în vederea terminării apelurilor la puncte fixe, trebuie sa fie mai mic fata de tariful operatorilor alternativi si, in consecinta, tarifele Romtelecom ar trebui in continuare reduse.

Reducerea tarifelor Romtelecom la un nivel mult mai mic fata de cele propuse de ANCOM va contribui la dezvoltarea unei piete concurentiale, furnizorii alternativi fiind în masura sa ofere servicii la tarife competitive cu ale Romtelecom. Aceasta reducere are în vedere sa ofere operatorilor alternativi argumente economice în ceea ce priveste luarea deciziei de a investi în infrastructura proprie sau de a utiliza rețeaua Romtelecom.

La nivel global, traficul în rețelele de telefonie fixă are o tendință de scădere accentuată, iar o măsură care poate fi adoptată de ANCOM de facilitare a creșterii traficului de interconectare în rețelele de telefonie fixă din România, este o scădere mult mai mare a tarifelor propuse de a fi practicate de catre Romtelecom in relatia cu ceilalti furnizori alternativi, iar aceasta scădere este menită să contracareze această tendință. Miza ANCOM ar trebui sa fie creșterea numărului de abonați la telefonie fixă în România. Prin urmare, consideram ca reducerea tarifelor de interconectare conduce la ieftinirea apelurilor, creșterea traficului și, indirect, la creșterea numărului de abonați la telefonie fixă.

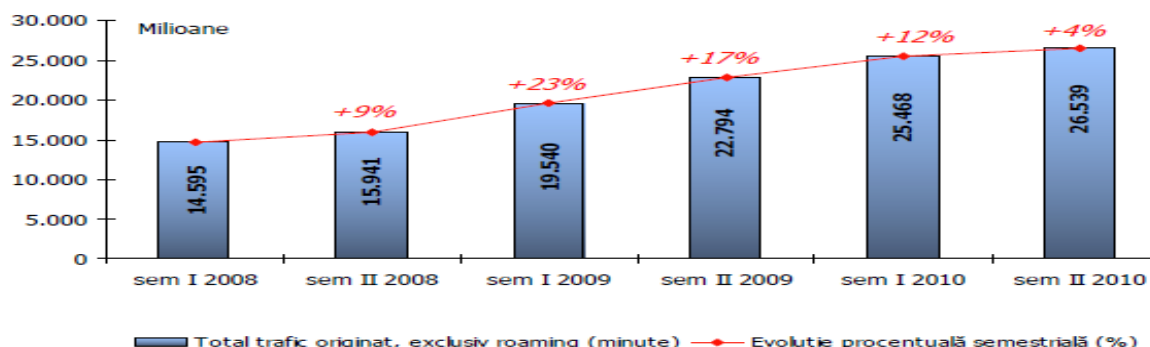
În evaluarea impactului concurențial al reglementărilor din domeniul telecom, ar trebui sa se evidențieze necesitatea realizării unui echilibru între nevoia asigurării unui cadru care să stimuleze intrarea pe piață (prin anticiparea unui nivel rezonabil al profitului pentru potențialii nou intrați, precum și perspectiva amortizării investițiilor în infrastructură) și, totodată, stimularea concurenței pe merit, principiu menit să asigure bunăstarea consumatorilor (inclusiv prin realizarea unor prețuri mai mici).

C. DETALIEREA RASPUNSULUI FORMULAT DE RCS & RDS IN CEEA CE PRIVESTE PIATA DE TERMINARE A APELURILOR LA PUNCTE MOBILE SUPUSA CONSULTARII PUBLICE.

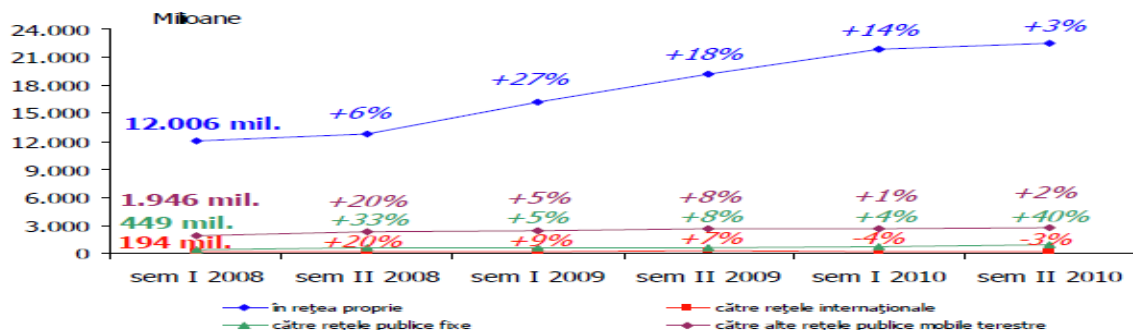
1. Având în vedere Raportul de date statistice pentru anul 2010, precum și alte date statistice prezentate de către ANCOM, pot fi desprinse în mod clar câteva tendințe aferente traficului de terminare la puncte mobile și datorate, în opinia noastră, în principal, nivelului excesiv al tarifelor de terminare:
 - a) creșterea mult mai mare a traficului în interiorul rețelelor mobile față de traficul către alte rețele.
- ✓ Trafic de voce (exclusiv trafic roaming) – dinamica volumului de trafic de voce originat (exclusiv roaming) de utilizatorii finali prin intermediul rețelelor publice mobile din România, în funcție de destinația apelurilor, în perioada semestrul I 2008 – semestrul II 2010:

Indicator	sem. I 2008			sem. II 2008			sem. I 2009			sem. II 2009			sem. I 2010			sem. II 2010		
	mil. min.	mil. min.	evol. (%)	mil. min.	mil. min.	evol. (%)	mil. min.	mil. min.	evol. (%)	mil. min.	mil. min.	evol. (%)	mil. min.	mil. min.	evol. (%)	mil. min.	mil. min.	evol. (%)
Trafic total voce originat (exclusiv roaming), din care:	14.595	15.941	+9,2	19.540	22.794	+22,6	22.794	25.468	+11,7	25.468	26.539	+4,2						
- în rețele mobile proprii	12.006	12.768	+6,4	16.196	19.181	+26,8	19.181	21.819	+13,8	21.819	22.554	+3,4						
- către alte rețele publice mobile terestre	1.946	2.344	+20,4	2.466	2.666	+8,1	2.666	2.683	+0,6	2.683	2.748	+2,4						
- către rețele publice fixe ⁴¹	449	596	+32,7	624	676	+8,3	676	705	+4,4	705	984	+39,5						
- către rețele internaționale	194	233	+20,2	255	271	+6,6	271	261	-3,8	261	254	-2,6						

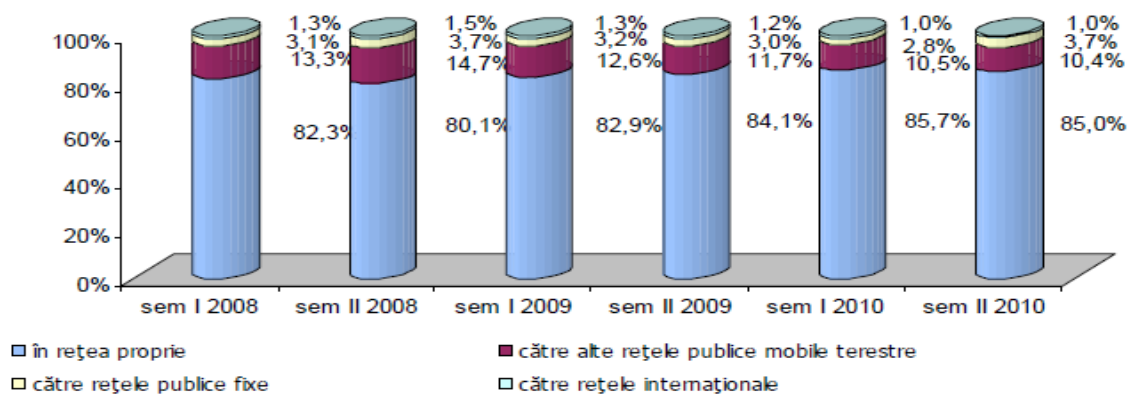
- ✓ Dinamica volumului total de trafic de voce originat (exclusiv roaming) de utilizatorii finali în rețele publice mobile în perioada semestrul I 2008 – semestrul II 2010:

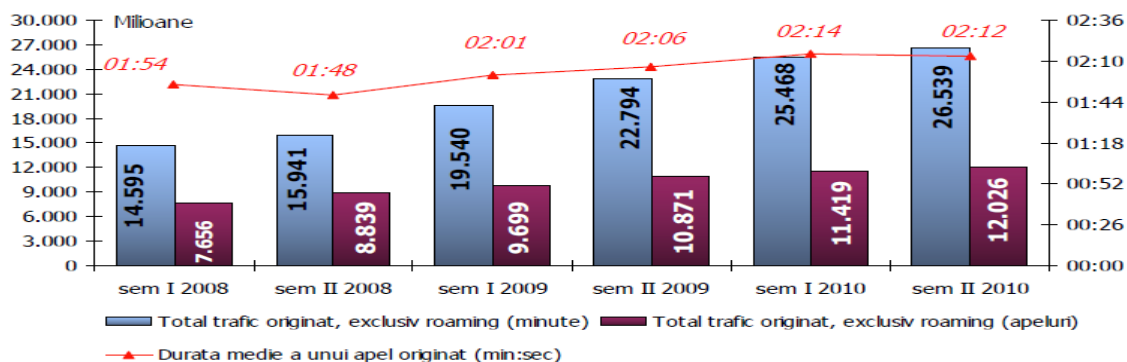
- ✓ Dinamica volumului de trafic de voce (exclusiv roaming) originat de utilizatorii finali în rețele publice mobile, în funcție de destinația apelurilor, în perioada semestrul I 2008 – semestrul II 2010:

- ✓ Structura volumului de trafic de voce (exclusiv roaming) originat de utilizatorii finali în rețelele publice mobile, în funcție de destinația apelurilor, în perioada semestrul I 2008 – semestrul II 2010:

- ✓ Evoluția volumului de trafic de voce originat în rețelele publice mobile și a duratei medii a unui apel originat (min:sec) în rețelele proprii ale furnizorilor în perioada semestrul I 2008 – semestrul II 2010:

- ✓ Durata medie a unui apel originat în rețelele publice mobile, în funcție de destinație, în perioada semestrul I 2008 – semestrul II 2010:

Indicator	sem. I 2008	sem. II 2008	sem. I 2009	sem. II 2009	sem. I 2010	sem. II 2010
Durata medie a unui apel (min:sec)⁴²	01:54	01:48	02:01	02:06	02:14	02:12
- în rețelele mobile proprii (min:sec)	01:59	01:50	02:05	02:10	02:18	02:16
- către alte rețele publice mobile terestre (min:sec)	01:32	01:32	01:37	01:38	01:44	01:45
- către rețele publice fixe ⁴³ (min:sec)	01:35	02:04	02:09	02:15	02:03	02:27
- către internațional (min:sec)	02:46	02:54	02:48	03:25	03:36	03:29

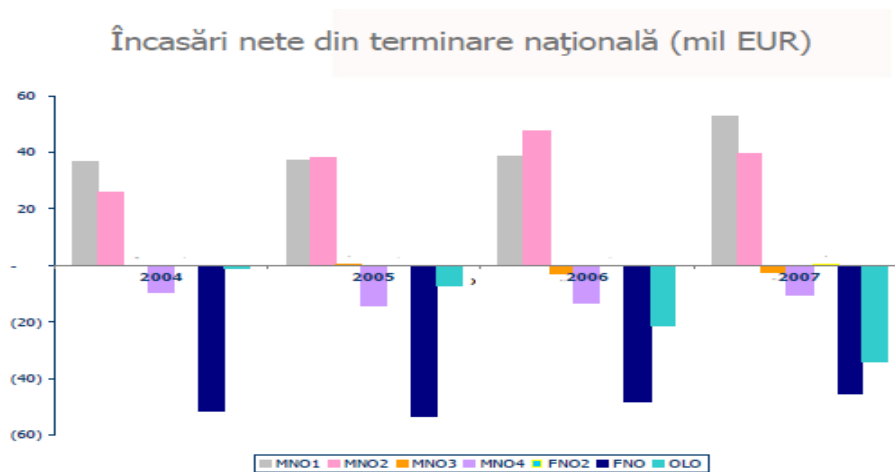
⁴² Raportul dintre numărul total de minute de trafic originat în rețele publice mobile și numărul de apeluri originat în rețele publice mobile; valoarea rezultată a fost transformată în minute și secunde;

⁴³ Inclusiv trafic originat către abonații serviciilor de telefonie fixă de tip „homezone”;

- ✓ Traficul mediu lunar, exclusiv roaming „outbound” originat, realizat de un utilizator „activ” de servicii de telefonie mobilă în perioada semestrul I 2008 – semestrul II 2010:

Indicator	sem. I 2008	sem. II 2008	sem. I 2009	sem. II 2009	sem. I 2010	sem. II 2010
Nr. mediu de utilizatori „activi” de servicii telefonie mobilă ⁴⁴ (mil.)	21,3	23,3	24,4	24,9	24,9	24,5
Trafic de voce originat, exclusiv roaming „outbound” originat (mil. min.)	14.595	15.941	19.540	22.794	25.468	26.539
Trafic de voce mediu lunar originat per cartelă SIM „activă”⁴⁵	1oră 54min	1oră 54min	2ore 13min	2ore 33min	2ore 51min	3ore 01min
<i>Evoluția traficului de voce mediu lunar originat per cartelă SIM „activă” (%)</i>	-	-0,3%	+16,8%	+14,5%	+11,8%	+5,8%

- b) Balanța de plăți inegală în favoarea doar a 2 operatori mobili, balanța care s-a dezechilibrat din ce în ce mai mult.

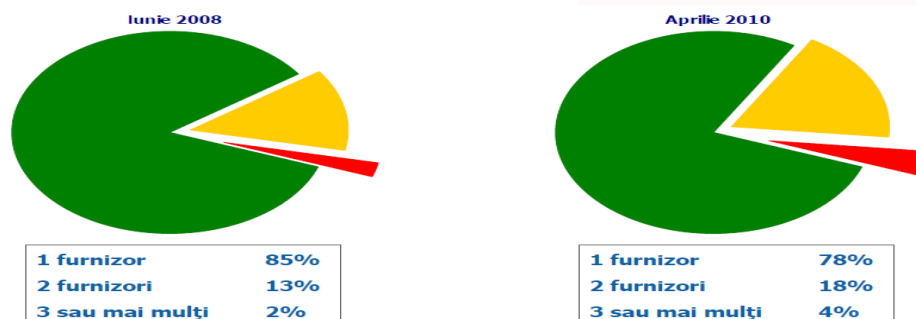

c) Tariful mediu pe apel la clienții finali mult sub cel de pe piața de gros:

d) Creșterea numărului de utilizatori care sunt abonați la mai mult de 2 operatori mobili:

Numărul de furnizori de telefonie mobilă utilizați simultan de aceeași persoană

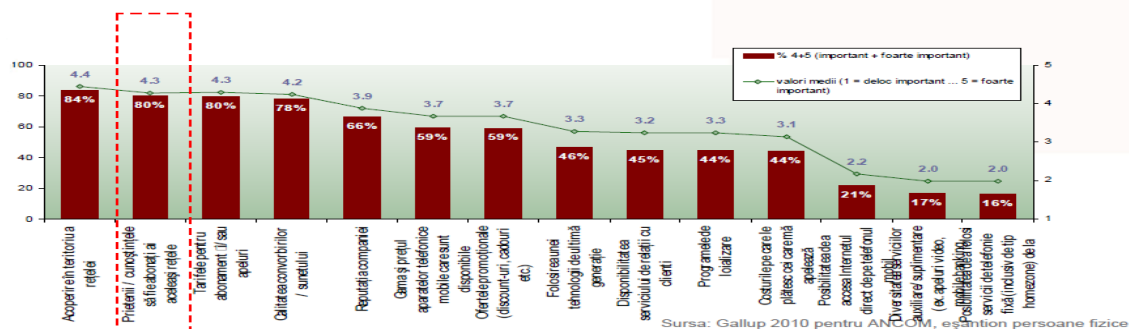
Sursa: Gallup 2008, 2010 pentru ANCOM-WIK și ANCOM

În medie, **1,23** cartele SIM pe utilizator principal(*) în aprilie 2010, persoane fizice

e) Competiția directă între telefonie fixă și cea mobilă, astfel încât tarifele de terminare mari la puncte mobile distorsionează în mod evident piața și se creează un avantaj incorect pentru operatorii mobili.

2. Va prezenta mai jos câteva aspecte care pot fi considerate efecte de club, în conformitate cu Metodologia și principiile pentru calculul costurilor serviciilor de terminare a apelurilor supuse consultării publice de către ANCOM:

Pentru alegerea furnizorului de telefonie mobilă...

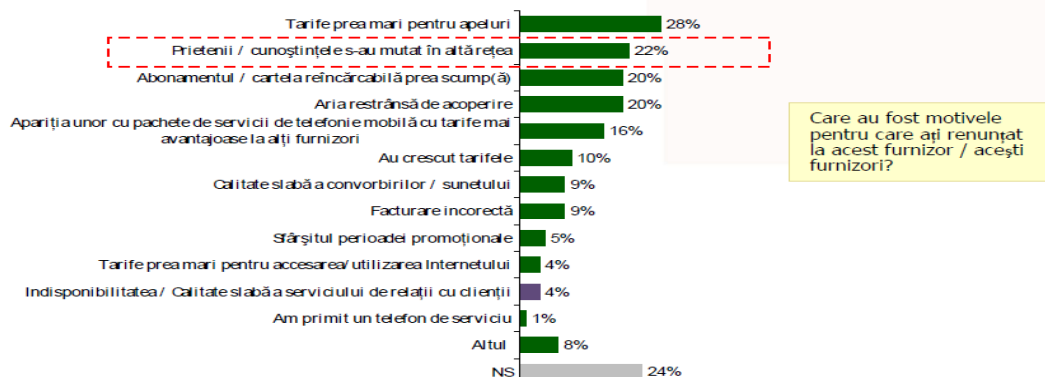

Sursa: Gallup 2010 pentru ANCOM, eșantion persoane fizice

...efectul de club este la fel de important ca acoperirea și tarifele

www.ancom.org.ro

Între motivele renunțării la furnizorul de telefonie mobilă...

Sursa: Gallup 2010 pentru ANCOM, eșantion persoane fizice

...efectul de club este mai important ca tarifele concurenților
www.ancom.org.ro

Ca și concluzie, efectul de club este determinat de cele trei aspecte mai jos menționate, din care rezulta o dependență indirectă de mărimea bazei de costuri inclusă în tarife, astfel:

- ✓ tot mai mult trafic în rețea, pe fondul multiplicării serviciilor de acces în telefonie mobilă;
- ✓ multiplicare limitată a accesului și alimentarea substituției cu telefonie mobilă, în telefonie fixă;
- ✓ traficul "în grup" nu este evidențiat în grafice (de exemplu, traficul homezone/officezone - mobil în rețea, sau Romtelecom – Cosmote).

3. **Dinamica numărului total de „utilizatori” de servicii de telefonie mobilă și a ratei de penetrare a serviciilor de telefonie mobilă (cartele SIM „active”) în perioada 2006-2009** (SURSA: studiu ANCOM, Piața de comunicații electronice din România), care arată importanța acestui serviciu pentru utilizatorii finali și implicit, impactul direct al tarifelor de terminare:

- ✓ traficul total de voce inițiat prin rețelele mobile de telefonie a crescut cu 39% în 2009, cu 35 puncte procentuale mai mult decât numărul utilizatorilor activi, astfel că traficul de voce efectuat în medie, lunar, de un utilizator activ a crescut cu 28 de minute, ajungând la 2 ore și 22 de minute. În valori absolute, traficul de voce originat de către utilizatorii finali de servicii de telefonie mobilă a depășit 20 de miliarde de apeluri, respectiv 42 de miliarde de minute, în timp ce traficul total de mesaje SMS a depășit 7 miliarde, fiind în creștere cu 73% față de anul 2008. În medie, un utilizator a transmis lunar un număr de 25 mesaje SMS, cu 9 mai mult față de media lunară înregistrată în anul 2008.

4. Totodată evidențiem mai jos recomandările Comisiei Europene din care considerăm ca rezulta fără echivoc necesitatea scaderii tarifelor de terminare a apelurilor la puncte mobile:
- ✓ în conformitate cu Recomandarea Comisiei din 7 mai 2009 cu privire la reglementarea tarifelor de terminare a apelurilor telefonice în rețele fixe și în rețele mobile în UE (2009/396/CE), se aduc la cunoștință următoarele:

Divergențele semnificative la nivelul reglementării tarifelor de terminare a apelurilor telefonice în rețelele fixe și în rețelele mobile creează distorsiuni grave ale concurenței. Situația de pe piața terminării apelurilor este aceea a unui acces bidirecțional în care se presupune că ambii operatori de interconectare beneficiază de acordul existent în acest sens, dar, deoarece acești operatori se află în același timp în concurență pentru abonati, ratele de terminare a apelurilor pot avea implicații strategice și concurențiale importante. Atunci când ratele de terminare a apelurilor sunt fixate la un nivel care depășește costurile eficiente, se creează transferuri substanțiale între pietele de telefonie fixă și mobilă și consumatori. În plus de aceasta, pe pietele în care operatorii dețin cote de piață asimetrice, se poate ajunge la plata unor sume importante de la micii concurenți spre concurenții mai mari. În plus, nivelul absolut al tarifelor de terminare a apelurilor în rețelele mobile rămâne ridicat într-o serie de state membre în comparație cu tarifele practicate în alte țări din afara Uniunii Europene, precum și în comparație cu tarifele de terminare a apelurilor în rețelele fixe în general, ceea ce se traduce în continuare cu preturi ridicate, deși în scădere, pentru consumatorii finali. Un tarif ridicat de terminare a apelurilor are tendința de a implica preturi cu amănuntul ridicate pentru originarea apelurilor și o rată a utilizării proporțional mai scăzută, reducându-se astfel bunăstarea consumatorului.

Serviciul furnizat la nivelul pietei de gros de terminare a apelurilor de voce este serviciul necesar pentru terminarea apelurilor la puncte fixe (în rețele fixe) sau la abonati (în rețele mobile). Sistemul de tarifyare din UE se bazează pe principiul „Calling Party Network Pays” (adică rețeaua părții apelante plătește), ceea ce înseamnă că tariful de terminare este stabilit de rețeaua apelată și plătit de rețeaua apelantă. Acest serviciu nu îi este facturat apelatului și acesta nu are, în general, niciun motiv de a reacționa la pretul de terminare stabilit de furnizorul său de rețea. În acest context, tarifyarea excesivă este preocuparea principală, în materie de concurență, a autorităților de reglementare. Preturile ridicate de terminare a apelurilor sunt recuperate, în final, prin impunerea utilizatorilor finali a unor tarifye mai ridicate pentru apeluri. Având în vedere situația de acces bidirecțional a pietelor de terminare a apelurilor, alte probleme potențiale de concurență includ subvenționarea încrucișată între operatori. Aceste probleme potențiale de concurență apar atât pe piața terminării apelurilor în rețele fixe, cât și pe cea în rețele mobile. Astfel, având în vedere capacitatea și motivația operatorilor de terminare a apelurilor de a ridica în mod substanțial preturile peste costuri, tarifyarea în funcție de costuri este considerată ca fiind cea mai potrivită măsură pentru a rezolva această problemă pe termen mediu. Considerentul 20 din Directiva 2002/19/CE menționează că metoda de recuperare a costurilor trebuie să fie adaptată situației. Având în vedere caracteristicile specifice ale pietelor de terminare a apelurilor și problemele asociate legate de concurență și de distribuție, Comisia a recunoscut de multă vreme că stabilirea unei abordări comune bazate pe un standard de cost eficient și pe aplicarea unor tarifye simetrice de terminare a apelurilor ar promova eficiența și

concurența sustenabilă și ar maximiza beneficiile consumatorilor din punct de vedere al pretului și al ofertelor de servicii.

Având în vedere și poziția de principiu a Comisiei Europene prezentată mai sus, considerăm ca scăderea tarifelor de terminare la puncte mobile este absolut necesară pentru a asigura un mediu concurențial și pentru a proteja interesele utilizatorilor finali.

5. Pe lângă aspectele de mai sus, susținute prin datele statistice și studiile ANCOM și cele ale Comisiei Europene, va prezentăm în continuare și alte considerente relevante ce susțin scăderea tarifelor de terminare a apelurilor la puncte mobile:

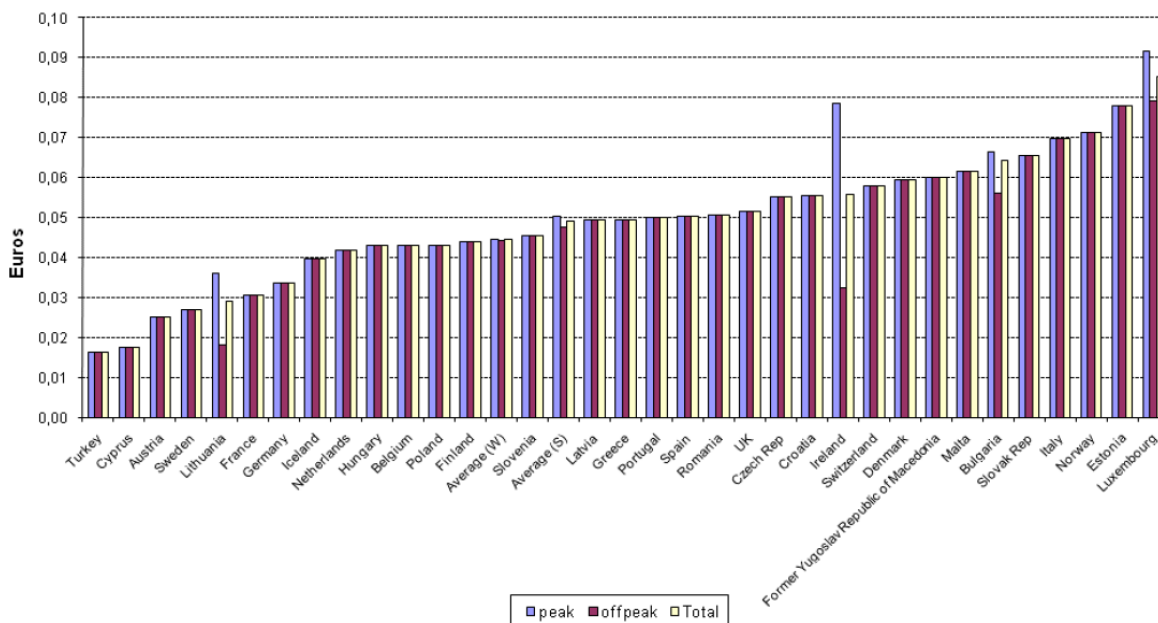
Reducerea tarifelor de gros nu sunt transferate utilizatorului final. Cu toate că anumiți operatori au introdus recent formule tarifare care oferă clienților condiții mai avantajoase și preturi mai scăzute, există încă dovezi că relația dintre costuri și preturi nu este aceea care ar exista pe o piață pe deplin competitivă. Nivelul tarifului de interconectare influențează într-o mare măsură decizia și capacitatea altor furnizori de a concura pe piața de telefonie, precum și comportamentul de consum al utilizatorilor, deoarece costurile cu interconectarea au o pondere importantă în costurile înregistrate de operatori și au o influență directă asupra tarifelor percepute de aceștia propriilor utilizatori. Din acest motiv, mărirea tarifului de interconectare reprezintă o barieră pentru abonații care doresc să sune în alte rețele de telefonie. Tarifele de interconectare peste costuri distorsionează concurența întrucât afectează competitivitatea ofertelor pentru apeluri în afara rețelei, comparativ cu ofertele pentru apeluri în rețea; de asemenea, un nivel excesiv al tarifelor de interconectare distorsionează și comportamentul utilizatorilor, descurajând comunicarea între rețele și deformând alegerile utilizatorilor.

Prin stabilirea în sarcina operatorilor mobili a unor tarife de interconectare mai mici se asigură ca utilizatorii beneficiază de tarife convenabile pentru apeluri în afara rețelei lor. În absența unei astfel de decizii tarifele pentru serviciile de terminare a apelurilor la puncte mobile rămân la un nivel excesiv și ineficient, concurența dintre furnizorii de telefonie mobilă determinând pe fiecare dintre aceștia să maximizeze beneficiile propriilor utilizatori finali, în detrimentul utilizatorilor altor rețele, care sunt nevoiți să suporte un nivel al tarifelor mai ridicat pentru apelurile terminate în rețeaua respectivă.

6. Mai mult, prezentăm în continuare câteva din tendințele relevante manifestate pe alte piețe din cadrul Uniunii Europene, care indică curentul global dat de necesitatea scăderii tarifelor de gros ca urmare a impactului major al acestora asupra utilizatorilor finali:

a. Conform Raportului BEREK atasat, deja în mai multe țări europene tarifele de terminare sunt sub nivelul celor propuse de ANCOM, astfel:

Average MT Tariff per country Jan 2011

b. Operatorii din Finlanda, Olanda, Suedia, Franța și Spania practică cele mai mici tarife pentru telefonie mobilă în cadrul Uniunii Europene, potrivit ultimului raport al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE).

c. Planuri de reducere a tarifelor mult mai mari față de cele reglementate în Ungaria (2012 - HUF 9.46 per minute, 2013 - HUF 7.06 per minute), Finlanda (2012 – 0,0382 Euro, 2013 – 0,028 Euro), Anglia (2011/2012 – 0.030626 Euro, 2012/2013 – 0.019521 Euro, 2013/2014 – 0.012450 Euro, 2014/2015 – 0.000793 Euro).

Potrivit Comisiei Europene, tarifele de terminare a apelurilor ar trebui să se bazeze pe costurile unui operator eficient și să se aplice tuturor operatorilor la același nivel. Se admit excepții în anumite condiții, pentru o perioadă scurtă de timp, în cazul unor diferențe de cost independente de voința operatorului.

În Finlanda, potrivit acordului comercial facilitat de FICORA (Finnish Communications Regulatory Authority) în 2007 și 2008, au fost aplicate în 2008 tarife de terminare asimetrice între 0.051€ și 0.06€, iar acestea au fost reduse la 0.049 € și 0.054 € în 2009. FICORA a dezvoltat propria versiune a unui model pentru costurile de alocare (denumit modelul FIFAC), pe care îl folosește pentru evaluarea prețurilor de terminare a apelurilor în rețelele mobile. În acest model, costurile de operare și peste limită sunt evaluate pe baza costurilor istorice, iar costurile de capital pe baza costurilor curente. În Iulie 2008 ANR a publicat principiile de evaluare a metodelor sale de evaluare a prețurilor de terminare a apelurilor de voce și calculele pe care se bazează evaluarea. FICORA a luat în considerare consensul obținut de către operatorii finlandezi

de rețele mobile pentru tarifele de terminare a apelurilor pe perioada anilor 2007-2009. Prin urmare, potrivit calculelor FIFAC, nivelul tarifelor de terminare a apelurilor mobile în 2010 și 2011 ar trebui să fie **0,04€ și, respectiv 0,035 €**. **Tarifele de terminare sunt deja pe locul 3 într-un studiu al celor mai mici tarife practicate în UE, dar din evaluarea FICORA, a reieșit faptul ca nivelul ar putea fi chiar mai mic.**

Variațiile prezente nu pot fi justificate, în opinia Comisiei Europene, prin diferențe de costuri subiacente, rețele sau caracteristici naționale. Acestea, susține Bruxelles-ul, reprezintă o subvenție indirectă, de care beneficiază operatorii de telefonie mobilă care dețin o cota mare de piață, în detrimentul operatorilor de telefonie mobilă mai mici sau a celor de telefonie fixă.

Prin scrisoarea IP/08/1810 de la Bruxelles din data de 27 noiembrie 2008, Comisia a salutat, propunerea autorității de reglementare din Franța de a adapta tarifele percepute la nivelul pieței de gros de operatorii francezi de telefonie mobilă, pentru a ajunge la nivelul costurilor unui operator eficient. Decizia propusă de ARCEP (Autorité de Régulation des Communications Electroniques et des Postes) reprezintă o etapă majoră către eliminarea diferențelor de preț între operatorii francezi de telefonie. Ea va duce la scăderea prețurilor de consum ale apelurilor originare la puncte mobile, facilitând în același timp investițiile și inovarea în întregul sector al telecomunicațiilor din Franța. Comisia a invitat, de asemenea, ARCEP să își mențină eforturile în vederea practicării de către toți operatorii a unor tarife de terminare a apelurilor în rețele mobile simetrice și stabilite efectiv în funcție de costuri prin fixarea unei date limită până la care aceștia să ajungă la costurile unui operator eficient în următoarea perioadă de reglementare, care începe în 2011.

Fostul comisarul european pentru telecomunicații Viviane Reding a declarat în cadrul aceleiași scrisori că "propunerea ARCEP este binevenită, deoarece sunt convinsă că practicarea unor tarife de terminare a apelurilor stabilite efectiv în funcție de costuri este benefică pentru consumatori. Ea va duce nu doar la apeluri mai accesibile în toate rețelele, ci și la promovarea investițiilor și a inovării, odată ce vor fi asigurate condiții concurențiale egale pentru toți operatorii de telefonie mobilă sau fixă din Franța."

Noul sistem de facturare, propus de fostul comisar european Viviane Reading, presupune și eliminarea tarifelor de interconectare. Facturarea apelurilor primite ar putea conduce la limitarea numărului de convorbiri efectuate, dar și la diminuarea notei de plată. Sistemul taxării apelurilor primite a fost adus în discuție din cauza faptului că, în prezent, tarifele de interconectare sunt considerate mari. S-a constatat că este o mare diferență în ceea ce privește metodele de interconectare, iar măsurile luate până acum nu au dat rezultate.

Multe țări nu aplică tarife de conectare bazate pe costuri. Ca urmare, Comisia Europeană (CE) încearcă să promoveze o reglementare care să propună un modul de calculație care va duce la scăderea tarifelor sau chiar eliminarea lor. Viviane Reading, fostul comisar european pentru comunicații, a propus marilor operatori o valoare a tarifului de interconectare de puțin peste un eurocent, însă aceștia nu au fost de acord.

Tariful de interconectare reprezintă prețul plătit de un furnizor de servicii de telefonie fixă sau mobilă unui operator de rețele de telefonie

mobilă pentru transportul și terminarea apelurilor efectuate de propriii utilizatori către rețeaua acestuia din urmă. Acest cost se regăsește în tariful perceput de operatori utilizatorului final. Astfel, cu cât tariful de interconectare este mai mare, cu atât prețul perceput utilizatorului final pentru apeluri în afara rețelei va fi mai mare.

Neelie Kroes, Comisarul european pentru concurență, a declarat ca „Abordarea propusă de ARCEP va stimula concurența pe piața franceză a telefoniei mobile.” Acesta a mai declarat ca „Am certitudinea că inițiativa ARCEP va aduce beneficii consumatorilor francezi, care vor plăti mai puțin pentru apelurile telefonice în viitorul apropiat. Se preconizează că operatorii de telefonie mobilă, indiferent de dimensiune, vor fi în final în măsură să ofere preturi la fel de atractive pentru apeluri în toate rețelele. În plus, apelurile de pe linii fixe către telefoane mobile pot deveni la rândul lor mult mai ieftine”.

Comisia a aprobat măsurile legislative propuse de autoritatea franceză de reglementare, ARCEP: obligativitatea controlului prețurilor, conform căreia operatorii francezi de telefonie mobilă SFR și Orange France trebuie să perceapă un tarif de terminare a apelurilor de 0,03 EUR pe minut începând cu 1 iulie 2010.

Tariful practicat de Bouygues a fost stabilit la 0,04 EUR pe minut de la aceeași dată. Abordarea generală a ARCEP vizează reducerea tarifelor de terminare a apelurilor până la nivelul LRIC (long run incremental cost) al unui operator eficient, pentru a ajunge la tarife simetrice care în final să respecte viitoarea recomandare a Comisiei privind tarifele de terminare a apelurilor.

ARCEP a stabilit tariful țintă eficient de terminare a apelurilor în rețele mobile orientat în funcție de costuri între 0,01 EUR și 0,02 EUR pe minut, tarif care în cele din urmă va fi practicat de toți operatorii de telefonie mobilă.

Propunerea ARCEP privind controlul prețurilor acordă celor trei operatori de telefonie mobilă din Franța o perioadă de tranziție în care să ajungă la tarifele țintă de terminare a apelurilor în rețele mobile, astfel încât aceștia să-și poată adapta prețurile de retail. Propunerea va permite, de asemenea, perfecționarea metodei ARCEP de stabilire în viitor a tarifului simetric de terminare a apelurilor în rețelele mobile în funcție de costurile eficiente. În scrisoarea către ARCEP, Comisia a fost de acord că intrarea tardivă pe piață a Bouygues și costurile suplimentare care îi revin acestui operator din cauza unei alocări anterioare nefavorabile a frecvențelor nu ar mai trebui luate în calcul la aplicarea unor costuri de referință cu adevărat eficiente. Cu toate acestea, Comisia a subliniat că este posibil ca justificarea unor tarife asimetrice pe motivul existenței unor dezechilibre de trafic în favoarea marilor operatori de telefonie mobilă să nu ia suficient în considerare faptul că dezechilibrele de trafic pot fi de fapt rezultatul tarifelor asimetrice de terminare a apelurilor și al strategiilor tarifare individuale ale operatorilor.

În contextul unei industrii europene a telefoniei mobile din ce în ce mai active la nivel transfrontalier, deciziile autorităților naționale de reglementare pot avea un impact puternic asupra competitivității în cadrul pieței unice. În scrisoarea sa, Comisia a invitat asadar ARCEP să stabilească în următoarea perioadă de reglementare, care începe în 2011, tarife simetrice de terminare a apelurilor în rețelele mobile, la nivelul costurilor unui operator eficient.

Scrisoarea Comisiei către ARCEP a fost transmisă în temeiul „procedurii prevăzute la articolul 7” din directiva-cadru a UE (parte a normelor europene în materie de telecomunicații). Această procedură acordă suficientă libertate autorităților naționale de reglementare din domeniul telecomunicațiilor pentru a asigura o concurență efectivă, însă le cere să notifice Comisiei proiectele de măsuri de reglementare. Atunci când aceste măsuri se referă la definiții ale pieței și la analize privind puterea de piață semnificativă, Comisia are posibilitatea de a cere retragerea acestora de către autoritățile naționale de reglementare. Atunci când este vorba de măsuri corective, cum este cazul de față, Comisia poate face comentarii pe care autoritățile naționale de reglementare trebuie să le ia în considerare într-o cât mai mare măsură. Măsura notificată de autoritatea franceză de reglementare se referă la a doua rundă a analizei pietelor serviciilor de gros de terminare a apelurilor de voce în rețelele mobile individuale din Franța.

Comisia a constatat existența unei serii de inconsecvențe constante între prețurile medii și abordările în materie de reglementare ale statelor membre. Aceste diferențe nu se pot pune numai pe seama situațiilor diferite din statele membre, ci se explică și prin diferențele de reglementare în materie de modele de calculare a costurilor, analize comparative și planuri de reducere a tarifelor. Comisia finalizează asadar recomandarea cu privire la reglementarea tarifelor de terminare a apelurilor telefonice în rețele fixe și în rețele mobile, care stabilește principii clare și coerente pentru autoritățile naționale de reglementare cu privire la costurile pertinente care trebuie luate în considerare la examinarea pietelor de terminare a apelurilor și la fixarea obligațiilor tarifare (IP/08/1016, MEMO/08/438).

După evaluarea a aproximativ 120 de propuneri de reglementare din partea autorităților din domeniul telecomunicațiilor, Comisia a identificat existența unor neconcordanțe privind tarifele de terminare a apelurilor practicate în Europa în ultimii șapte ani.

Comisia Europeană a adoptat o recomandare prin care a subliniat necesitatea calculării tarifelor de interconectare de telefonie pe baza costurilor reale. Măsura a fost introdusă pentru a aduce reduce cheltuielile europenilor cu cel puțin două miliarde de euro până în 2012, potrivit CE.

România, Suedia, Finlanda, Franța, Italia și Austria au fost printre statele care au efectuat reducerile la tarifele de interconectare ale operatorilor de telefonie mobilă. În Marea Britanie, Portugalia și Belgia s-au anunțat noi planuri de reducere a acestor tarife pentru 2011.

În Marea Britanie, Ofcom, autoritatea națională de reglementare a propus ca tarifele de interconectare ale operatorilor de telefonie mobilă să scadă de la 4,3 pence / minut la 0,5 pence / minut în perioada aprilie 2011- martie 2015.

Recomandarea Comisiei prevede factori de cost de care toate autoritățile naționale de reglementare în domeniul telecomunicațiilor din UE ar trebui să țină seama atunci când stabilesc tarife de terminare a apelurilor care nu sunt prețuri fixate de piață, ci prețuri reglementate de autoritățile naționale de reglementare. Acest lucru va permite realizarea convergenței tarifelor de terminare a apelurilor la un nivel considerabil mai mic față de cel de astăzi (la aproximativ 1,5 până - 3 eurocenti/minut până la sfârșitul anului 2012, conform unui document de lucru al serviciilor Comisiei

care însoțeste recomandarea). Potrivit Comisiei, tarifele de terminare a apelurilor ar trebui să se bazeze pe costurile unui operator eficient și să se aplice tuturor operatorilor la același nivel. Se admit excepții în anumite condiții, pentru o perioadă scurtă de timp, în cazul unor diferențe de cost independente de voința operatorului.

Variațiile prezente, nu pot fi justificate, în opinia Comisiei Europene, prin diferențe de costuri subiacente, rețele sau caracteristici naționale. Acestea, susține Bruxelles-ul, reprezintă o subvenție indirectă, de care beneficiază operatorii de telefonie mobilă care dețin o cota mare de piață, în detrimentul operatorilor de telefonie fixă mai mici sau a celor de telefonie fixă.

7. Acțiunea autorității de reglementare limitează libera concurență și se substituie forțelor pieței, prin urmare trebuie să fie temporară și limitată ca sferă de cuprindere și trebuie înlăturată atunci când concurența efectivă poate fi susținută de forțele pieței. Astfel, pentru a se evita distorsionarea pieței sau crearea premizelor realizării vreunui abuz de poziție dominantă de către agenții economici supuși reglementării, este necesar ca abordarea activității de reglementare să se realizeze din perspectiva legii concurenței, prin aplicarea în mod corect a principiilor acesteia.

Prin urmare, reglementarea trebuie să fie justificată, proporțională, oportună, nediscriminatorie și limitată atât sub aspectul duratei, cât și sub aspectul întinderii ei cu privire la remediile impuse și operatorii supuși reglementării. Autoritatea de reglementare trebuie să identifice acele măsuri care fie deschid piața și asigură noi intrări, fie, ca și în acest caz, substituie forțele pieței. În vederea reglementării unor piețe, autoritatea de reglementare trebuie să analizeze dacă sunt îndeplinite, în mod cumulativ, următoarele criterii:

- a) existența unor bariere ridicate și netranzitorii la intrarea pe piață (de natură structurală sau legală);
- b) lipsa caracteristicilor pieței analizate care să determine evoluția acesteia către concurență efectivă (acest criteriu va fi analizat chiar și în condițiile existenței unor bariere ridicate la intrarea pe piață);
- c) numai aplicarea legii concurenței nu poate remedia în mod eficient deficiențele pe care le prezintă piața.

Având în vedere ca tarifele medii pentru apelurile realizate în aceeași rețea sunt cu mult mai mici în comparație cu tarifele medii ale apelurilor către alte rețele publice de telefonie mobilă, ponderea convorbirilor realizate în aceeași rețea în totalul convorbirilor originare în rețelele publice de telefonie mobilă din România s-a menținut în mod constant la niveluri ridicate, precum și ca tariful mediu de retail este mult mai mic față de tariful mediu de gros, considerăm că în continuare există o barieră de intrare pe piața întrucât un operator nou intrat nu poate oferi tarife competitive către rețelele celorlalți operatori.

De asemenea ținând cont de faptul ca orice operator de rețele publice de telefonie fixă sau mobilă deține un monopol pe piața serviciilor de terminare a apelurilor în propria rețea și datorită faptului că nu există suficiente constrângeri concurențiale exercitate asupra furnizorilor de servicii de terminare a apelurilor la puncte mobile, este improbabilă acțiunea acestora în sensul reducerii tarifelor pentru serviciile de terminare a apelurilor la puncte mobile până la un nivel eficient.

Astfel, apreciem ca sunt indeplinite condițiile pentru reducerea în continuare a tarifelor de terminare a apelurilor la puncte mobile.

Pe piața actuală, operatorii au atât posibilitatea, cât și interesul de a practica prețuri excesive pentru furnizarea acestui serviciu rivalilor lor atât în scopul creșterii costurilor acestora, cât și pentru a putea maximiza astfel beneficiile propriilor utilizatori finali pe seama și în detrimentul utilizatorilor altor rețele. Astfel, furnizorii de servicii de telefonie mobilă pot manifesta un comportament discriminatoriu prin practicarea unor tarife mai mari pentru terminarea apelurilor originare în rețelele altor furnizori, comparativ cu furnizarea internă a serviciilor respective, consecințele fiind creșterea costurilor concurenților, prin creșterea costurilor aferente furnizării serviciilor la nivelul pieței cu amănuntul. În cazul în care diferența dintre tariful cu amănuntul pentru apeluri în rețea și tariful de terminare la nivelul pieței de gros nu este în măsură să asigure furnizorului concurent o marjă suficientă pentru desfășurarea activității la nivelul pieței cu amănuntul și de a replica oferta, pot apărea practici de „prețuri de ruinare” sau de „margin squeeze”. De asemenea, operatorii cu o cota de piață mare își pot consolida efectele legate de rețeaua pe care aceștia o operează (și atractivitatea ofertelor on-net pentru clienți) prin două mijloace:

- Primul aspect este strâns legat de originarea apelurilor: când un client efectuează un apel către o persoană care la rândul său este clientul unui operator cu cota mare de piață (ceea ce se întâmplă cu probabilitate mai mare, în funcție de modul în care cercul de cunoștințe al clientului este distribuit între diferitele rețele), el va plăti un tarif de apelare on-net dacă este client al rețelei respective, sau va plăti un tarif off-net dacă este client al unei rețele mai mici. Astfel decizia clientului va fi de cele mai multe ori de a se abona la rețeaua cu cota de piață mare, deoarece tariful mediu de apelare este mai mic în acest caz.
- Al doilea aspect este legat de apelurile primite: dacă o rețea cu cota mare de piață practica un tarif excesiv pentru apelarea off-net, atunci clienții săi sunt mai puțin dispuși să efectueze apeluri către alta rețea. Prin urmare, valoarea unui client aparținând unei rețele mici este redusă, deoarece el va fi preocupat de faptul că numărul persoanelor care îl vor suna este destul de redus.

Sumarizând cele mai sus menționate, o oferta de retail bazată pe tarife diferențiate de apelare on-net și off-net, combinată cu tarife excesive de terminare a apelurilor la puncte mobile, pot inclina balanța concurențială în favoarea operatorilor ce înregistrează o cota ridicată la nivelul pieței.

Mai mult, având în vedere diferitele aspecte mai sus menționate, precum baza de clienți a fiecărui operator, factorii luați în considerare de clienți în momentul selectării unei rețele, măsura în care numărul persoanelor apelate de către un abonat fac parte din aceeași rețea, structura ofertei retail, precum și discrepanțele între tarifele

practicate pentru apelurile on-net și cele off-net, acestea pot avea un impact considerabil în ceea ce privește concurența dintre operatorii care activează pe piața de telecomunicații din România. Prin urmare, aceste aspecte conduc la o situație de piață în care operatorii mici au dificultăți în atragerea clienților către rețelele lor, în special pe piețele saturate, cum este cazul de față în România.

Astfel, la nivelul pieței cu amănuntul, furnizorii de rețele publice de telefonie mobilă beneficiază de stimulentele necesare în vederea menținerii tarifelor aferente serviciilor oferite propriilor abonați la un nivel care să atragă și să fidelizeze clienții, dar nu suficiente stimulente de a aplica același tratament în ceea ce privește apelurile originare în alte rețele. În acest mod, se poate observa o multiplicare a serviciilor de acces din dorința de a vorbi ieftin, acesta fiind motivul principal pentru care un abonat deține mai multe servicii de telefonie mobilă de la mai mulți furnizori. De asemenea, pentru alegerea furnizorilor de telefonie mobilă, principalul criteriu fiind ca prietenii/cunosții să fie abonați ai aceluiași rețele, efectul de club este la fel de important ca acoperirea și tarifele.

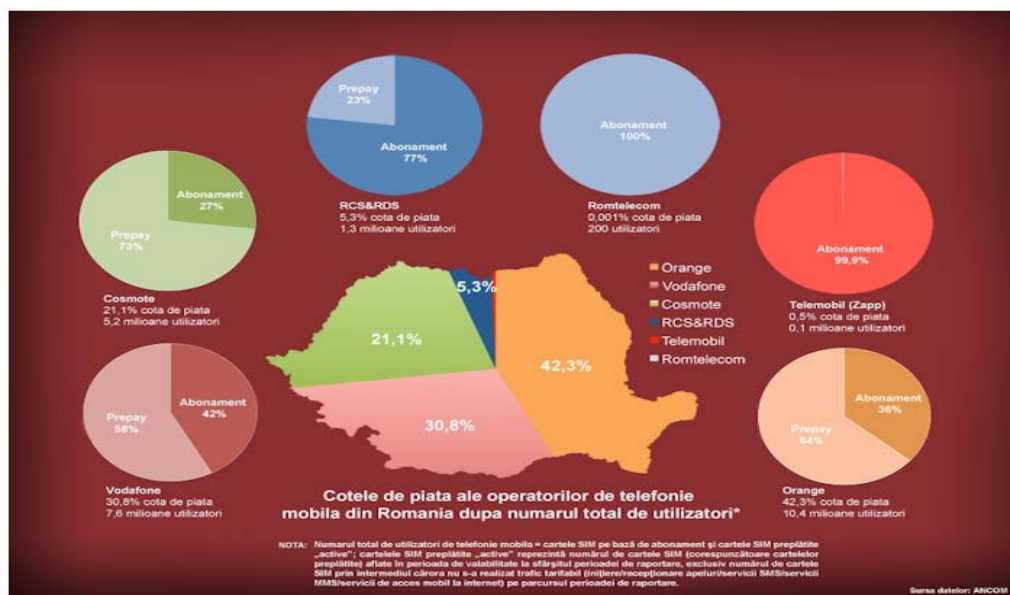
Având în vedere comunicatul de presă al ANCOM din 08.12.2010 privind Raportul semestrial de date statistice privind piața de comunicații electronice din România în prima jumătate a anului 2010,

în sprijinul utilizatorului final și în scopul asigurării unui climat concurențial efectiv, considerăm ca se aduc elemente întemeiate cu privire la necesitatea modificării de urgență a tarifului de terminare în rețelele mobile având în vedere că, așa cum reiese din comunicatul de presă mai sus menționat, *„Utilizatorii din România vorbesc sau trimit mesaje SMS cel mai mult în propria rețea, acest tip de trafic („on-net”) deținând ponderea cea mai mare în traficul total realizat prin intermediul rețelelor mobile atât în cazul traficului de voce (86%), cât și în cazul traficului SMS (93%)”, cauza fiind excesivitatea tarifelor de interconectare care distorsionează comportamentul utilizatorilor, descurajând astfel comunicarea între rețele și deformând alegerile utilizatorilor.*

De asemenea, ANCOM ar trebui să analizeze condițiile concurențiale de pe piață, luând în calcul un set de criterii cantitative și calitative. Astfel, ANCOM trebuie să analizeze, în funcție de relevanța acestora, următorii indicatori: cota de piață, numărul concurenților, puterea de contracarare a utilizatorilor, evoluția prețurilor și nivelul profiturilor, gradul de diversificare a produselor, mărimea furnizorilor, prezența/absența concurenților potențiali, controlul asupra unei rețele sau infrastructuri asociate greu de duplicat, avantajul tehnologic, accesul facil sau privilegiat la resurse financiare, existența unei rețele dezvoltate de distribuție, etc. Finalitatea analizei este dată de concluzia cu privire la situația concurențială existentă pe piața analizată, desemnarea unuia sau mai multor furnizori cu putere semnificativă pe piață, dacă este cazul, și, respectiv, impunerea, menținerea, retragerea sau modificarea obligațiilor în/din sarcina operatorilor desemnați cu putere semnificativă, în vederea remedierii problemelor concurențiale identificate.

Având în vedere condițiile concurențiale de pe piață, dorim să menționăm următoarele:

- plecând de la studiul Gallup, calculând cotele de piață ale principalilor furnizori pe baza numărului de SIM-uri utilizate în companii și instituții, rezultă că Vodafone are 52% din piață, Orange 38%, Cosmote 6% iar RCS & RDS și Zapp câte 2%. De asemenea, conform datelor publicate de către ANCOM (Autoritatea de reglementare în comunicații) ne arată ca în România sunt 24,6 milioane de clienți de telefonie mobilă, din care, Orange conduce cu 10,4 milioane utilizatori, urmat de Vodafone cu 7,6 milioane utilizatori, Cosmote (cu ZAPP) 5,3 milioane utilizatori și RCS & RDS cu 1,3 milioane utilizatori.

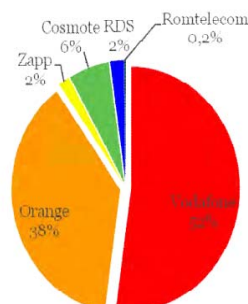

- Estimarea cotei de piață pe baza numărului de cartele SIM utilizate:

Câte telefoane (SIM-uri) sunt conectate la fiecare operator menționat? Vă rog să nu luați în calcul SIM-urile utilizate în interfețe de tip Premicell sau cele pentru cartele preplătite.
Câte abonamente (SIM-uri) alocate interfețelor de tip Premicell aveți la acest operator?
Câte cartele (SIM-uri) se folosesc în compania dvs. de la fiecare furnizor menționat?

Baza: număr total de cartele SIM (N=19651)

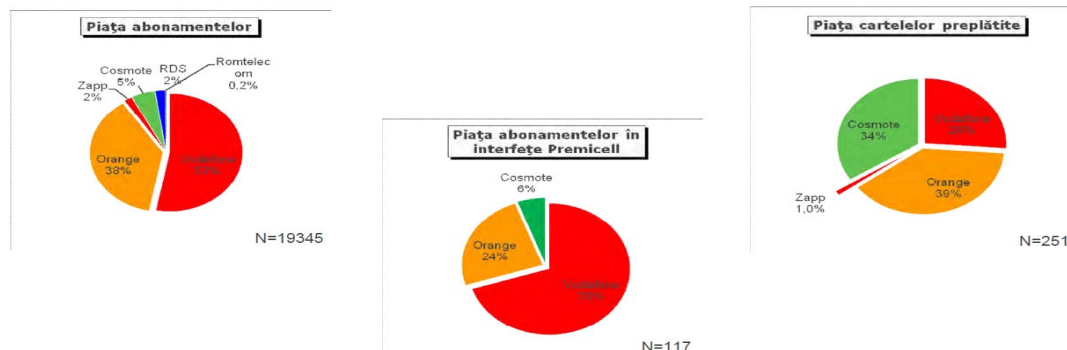
Număr TOTAL de cartele SIM (abonamente + Premicell + cartele preplătite)

3. Estimarea cotei de piață pe baza numărului de cartele SIM utilizate;

Câte telefoane (SIM-uri) sunt conectate la fiecare operator menționat? Vă rog să nu luați în calcul SIM-urile utilizate în interfețe de tip Premicell sau cele pentru cartele preplătite.
Câte abonamente (SIM-uri) alocate interfețelor de tip Premicell aveți la acest operator?
Câte cartele (SIM-uri) se folosesc în compania dvs. de la fiecare furnizor menționat?

Baza: număr de abonamente /
abonamente în interfețe Premicell /
cartele preplătite

4. nivelul profiturilor: cel mai mare profit, de 221,8 milioane de euro, a fost înregistrat în continuare de Orange Romania, liderul pieței locale de telecom, în timp ce Vodafone Romania, al doilea jucător în domeniu, a avut un profit net de 115,6 milioane de euro conform Datelelor de la Ministerul de Finanțe.

Companie	CA 2010	CA 2008	Profit net 2010	Profit net 2008	Angajați 2010	Angajați 2008
Orange	988,4	1.279,3	221,8	437,6	2.732	2.953
Vodafone	823,7	1.187,8	115,6	306,4	2.964	2950
Romtelecom	719,2	844,5	(-) 55,1	1,0	8.891	11.244
Cosmote	468,8	310,9	N/A	(-) 104,1	1.200	1.032
RCS&RDS	418,1	386,7	(-) 16,6	(-) 22,9	5853	6.654
UPC	112,0	137,6	(-) 156,0	(-) 100,1	1.562	1.924
SNR	80,3	85,8	(-) 10,3	(-) 26,5	1.915	1.971
Digital Cable Systems	26,0	25,5	(-) 2,7	(-) 2,5	878	510
Telemobil	24,5	60,6	(-) 36,2	(-) 40,5	275	698
GTS Telecom	18,0	18,7	0,1	1,9	109	108
Total	3.679,3	4.337,4	60,5	450,3	26.379	30.044

5. din punct de vedere al avantajului tehnologic: așa cum reiese din proiectul de consultare publică privind extinderea valabilității drepturilor de utilizare a frecvențelor în benzile 890-915 MHz/935-960 MHz și 1722,7 MHz-1747,5 MHz/1817,7-1842,5 MHz precum și studiului realizat de OVUM Europe Ltd, plecând de la situația actuală a licențierii spectrului radio în benzile de 900 MHz, 1800 MHz și 2100 MHz, s-a putut observa că există deja în piață un avantaj competitiv pentru operatorii care dețin spectru în banda de 900 MHz, având în vedere costurile mai reduse de operare a unei rețele în banda de 900 MHz.
6. Cadrul european prevede că regulile de concurență pot fi încă aplicate atunci când există riscul producerii unor pagube și nu sunt la îndemână remedii adecvate și eficiente. Aceasta amenințare privind aplicarea regulilor de protecție a concurenței a acționat ca un promotor al implementării unui acces și al unei interconectări corecte, sub regimul regulilor de reglementare sectorială. Mai jos este prezentat un exemplu relevant.

Cu stima,

CONSILIER JURIDIC,
Adrian Negulescu

ADMINISTRATOR,
Serghei Bulgac